

ارزیابی توان محیط زیستی منطقه شکار ممنوع خرمناز، به منظور استقرار گردشگری با تأکید بر امنیت، با استفاده از روش تحلیل سلسله مراتبی (AHP)

تاریخ دریافت: ۹۳/۷/۲۳ تاریخ پذیرش: ۹۳/۹/۴

مرضیه افشار^۱

زینب افشار^۲

آزاده افشار^۳

چکیده

امنیت و گردشگری، پارامترهای یک معادله هستند که نسبتی مستقیم و ارتباط تنگاتنگی با هم دارند. اصولاً تا امنیت برقرار نباشد، سفری شکل نگرفته و سخن گفتن از گردشگری بیهوده خواهد بود. حوزه مطالعاتی منطقه شکارممنوع خرمناز، با مساحت ۱۹۹/۳۵ کیلومتر مربع، منطقه‌ای کوهستانی در استان کهگیلویه و بویراحمد، از توابع شهرستان بویراحمد واقع شده است. این مطالعه، با هدف ارزیابی توان محیط زیستی محدوده مطالعاتی خرمناز، به منظور استقرار کاربری توسعه اکوتوریسم با تأکید بر امنیت با استفاده از روش تحلیل سلسله مراتبی (AHP) در سال ۱۳۹۳ به انجام رسیده است. بدین منظور، نخست با استفاده از روش تحلیل سلسله مراتبی (AHP)، مناسب‌ترین معیارها و گزینه‌های توسعه اکوتوریسم در منطقه، با استفاده از نظرات کارشناسان صورت گرفت. سپس معیارها و گزینه‌های اکوتوریسم در منطقه به درستی انتخاب گردید. نتایج این پژوهش نشان داد که محیط فیزیکی و شیمیایی جهت استقرار کاربری توسعه اکوتوریسم، نسبت به محیط اقتصادی-اجتماعی، محیط بیولوژیکی و محیط فرهنگی وزن بیشتری را به خود اختصاص داده است. در محیط اقتصادی-اجتماعی، دسترسی به امکانات (محدوده‌های منطقه) به دلیل رفاه و آسایش گردشگران، بیشترین امتیاز را به خود اختصاص داد. همچنین نقشه نهایی، این امر را نشان داد که منطقه خرمناز برای تفرج متمرکز، ۴٪ درصد در طبقه ۱، ۱۰٪ درصد در طبقه ۲ و ۸۶٪ درصد در طبقه نامناسب و برای تفرج گسترده، ۲۲٪ درصد در طبقه ۱، ۴۵٪ درصد در طبقه ۲ و ۳۳٪ درصد در طبقه نامناسب برای استقرار کاربری اکوتوریسم دارای توان می‌باشد. با توجه به نتایج هر دو روش، منطقه توان لازم را برای استقرار کاربری اکوتوریسم دارد که می‌توان سرمایه‌گذاری‌های لازم برای فعال شدن اکوتوریسم، با تأکید بر امنیت در این محدوده را انجام داده و مدیریت منطقه را با دیدگاه حفظ محیط زیست و امنیت توسعه داد.

واژه‌های کلیدی: ارزیابی توان زیست محیطی، امنیت، توسعه گردشگری، (AHP)، منطقه شکارممنوع خرمناز

^۱ - دانشجوی کارشناسی ارشد ارزیابی و آمایش سرزمین، واحد علوم و تحقیقات خوزستان، نویسنده مسئول،

Marziyehafshar@yahoo.com

^۲ - کارشناس ارشد روانشناسی

^۳ - دانشجوی کارشناسی گیاه پزشکی دانشگاه یاسوج

مقدمه

امنیت، ایمنی و آرامش، خاطر جمع بودن، نداشتن بیم و هراس، مصونیت از تعرض و تصرف اجباری بدون رضایت است (آقابخشی، ۱۳۷۶). بدون شک امنیت یکی از ضروری‌ترین نیازهای انسان و موجب رشد و شکوفایی اوست. امنیت ارزش متعالی هر جامعه است که برای کسب آن، آدمیان بخشی از حقوق و آزادی‌های خود را به قدرتی متمرکز یا به دولت تفویض و با تأسیس دولت به جامعه مدنی گذر کرده‌اند، به طوری که فلسفه اساسی دولت، ایجاد و حفظ امنیت در اجتماع بوده است (آقایی، ۱۳۸۶). اساساً امنیت چیست؟ امنیت برای چه کسی؟ امنیت برای دولت یا مردم؟ برای فرد یا جامعه؟ امنیت برای امنیت یا توسعه عدالت؟ برای نظم یا آزادی؟ امنیت از چه چیز؟ از آسیبها یا تهدیدها؟ امنیت از درون یا بیرون؟ امنیت به چه وسیله؟ به وسیله سخت افزار یا نرم افزار؟ ایجابی یا سلبی؟ امنیت از کدام بعد؟ سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی؟ (محبوبی‌منش، ۱۳۸۵). مقوله امنیت به مثابه یک آرمان و واقعیت به عنوان یکی از حقوق اساسی مردم مطرح است. بی تردید هیچ عنصری برای پیشرفت، توسعه و تکامل یک جامعه و همچنین شکوفایی استعدادها، مهمتر از عنصر امنیت و آرامش در جامعه نبوده است و توسعه اجتماعی، خلاقیت و فعالیت ارزشمند، بدون امنیت امکان‌پذیر نخواهد بود. نیاز به امنیت پس از نیازهای فیزیولوژیکی انسان، به عنوان یکی از ساختارهای اساسی و پایه‌ای تشکیل‌دهنده شخصیت فرد قلمداد می‌شود و تا زمانی که فرد در زندگی روزمره خود احساس امنیت نکند، هیچ پیشرفتی در طول ساختار شخصیت خود نخواهد کرد (کلاهیجان، ۱۳۸۱).

گردشگری، گسترده‌ترین صنعت خدماتی در دنیاست و امروزه به عنوان صنعت سبز، صنعتی که همساز با طبیعت است، مطرح می‌باشد. این صنعت متنوع، به عنوان منبع اصلی اشتغال‌زایی، درآمد، شکوفایی اقتصادی و توسعه ساخت‌های زیربنایی در بسیاری از کشورهای جهان به شمار می‌آید. همه کشورها امروزه رقابتی تنگاتنگ در پی بهره‌گیری از مزایای اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و به ویژه دریافت سهم بیشتری از درآمد و بالاترین سطح اشتغال‌زایی ناشی از بهینه‌سازی صنعت گردشگری هستند. انجمن بین‌المللی اکوتوریسم، سفر مسئولانه به مناطق طبیعی به منظور حفاظت از منابع طبیعی و ایجاد رفاه برای مردم محلی آن مناطق را اکوتوریسم می‌داند. اکوتوریسم از حیات وحش و منابع طبیعی استفاده غیر مصرفی به عمل می‌آورد و غیر مستقیم به

حفاظت از منطقه و بهبود وضع اقتصادی مردم محلی کمک می‌کند. اکوتوریسم یک رهیافت مدیریت یافته به کشور یا منطقه مورد نظر ارائه می‌دهد که برای حفاظت از مناطق، مشارکت ساکنین بومی، بازاریابی مناسب اماکن و ... بسیج می‌شوند. بنابر گزارش انجمن اکوتوریسم، ۳۰ درصد تمامی توریست‌ها امروزه اکوتوریست هستند. بدین ترتیب اکوتوریست‌ها، موجب درآمد سالانه‌ای معادل ۱۰۰ میلیارد دلار در سالهای اخیر بوده‌اند (WTO, ۲۰۰۵). اگرچه گردشگری راهی برای توسعه با میزان نسبتاً اندک اثرات منفی زیست محیطی و بستری برای توسعه اجتماعی/اقتصادی است اما نباید محیط را تنها ابزاری برای توسعه اقتصادی تلقی کرد، بلکه باید در این راستا به تمامی عوامل فیزیکی و فرهنگی توجه کرد (Gulinck, ۲۰۰۲). از این رو، برای آنکه برنامه‌ریزی اصولی با توجه به پتانسیل‌های خاص این منطقه انجام گردد، در این مطالعه با فرض اینکه «با توجه به وجود شرایط و جاذبه‌های جغرافیایی، منطقه شکارممنوع خرمناز دارای پتانسیل توسعه اکوتوریسم است و تحقق این امر، منجر به توسعه منطقه خواهد شد»، با استفاده از روش تحلیل سلسله مراتبی AHP به توسعه اکوتوریسم پرداخته شد.

محدوده مورد مطالعه

منطقه شکارممنوع خرمناز، به لحاظ تقسیمات سیاسی جزء بخش مرکزی شهرستان بویراحمد از استان کهگیلویه و بویراحمد به مرکزیت شهر یاسوج می‌باشد. موقعیت جغرافیایی آن: دارای طول شرقی: ۵۱ درجه و ۳۶ دقیقه و ۴۲/۵۲ ثانیه تا ۵۱ درجه و ۴۹ دقیقه و ۴۰/۰۸ ثانیه و عرض شمالی آن ۳۰ درجه و ۴۲ دقیقه و ۴/۸۵ ثانیه تا ۳۰ درجه و ۲۹ دقیقه و ۲۸/۷۹ ثانیه می‌باشد. این منطقه از شرق به استان فارس هم مرز است و از دیگر جهات به دیگر نقاط شهرستان بویراحمد محدود می‌شود. (اداره کل حفاظت محیط زیست استان کهگیلویه و بویراحمد، ۱۳۹۲).

روش تحقیق

به طور خلاصه در تحقیق حاضر، از طریق انجام مطالعات کتابخانه‌ای و مرور منابع، مراجعه به سازمان‌ها و ادارات مربوطه و مصاحبه با کارشناسان سازمان‌های مزبور و جمع‌آوری اطلاعات پایه‌ای، به تجزیه و تحلیل اطلاعات و نتایج به دست آمده پرداختیم

و همچنین استفاده از ساختار فرایند تحلیل سلسله مراتبی به منظور وزن‌دهی معیارها، هر یک از آنها به کمک مقایسات زوجی در محیط نرم افزار Expert Choice محاسبه گردید.

مبانی نظری فرآیند تحلیل سلسله مراتبی

فرایند تحلیل سلسله مراتبی (ای اچ پی) یکی از روش‌های تصمیم‌گیری چند معیاری است که در آن بر مبنای یک هدف معین و با استفاده از معیارهای مختلف و وزن‌دهی به هر یک از آنها می‌توان از میان گزینه‌ها، گزینه مرجح و اولویت را برای هدفی خاص برگزید و سایر گزینه‌ها را نیز رتب بندی کرد. این روش، برای اولین بار در دهه ۷۰ میلادی به وسیله ساتی ابداع شد. ای اچ پی شامل سه مرحله اصلی به شرح زیر است:

۱- ترسیم درخت سلسله مراتبی

تحلیل سلسله مراتبی، یک نمایش گرافیکی از مسأله پیچیده واقعی می‌باشد که در رأس آن، هدف کلی مسأله و در سطوح بعدی معیارها و گزینه‌ها قرار دارند. در این مرحله، در گام نخست ساختار سلسله مراتبی با هدف شناسایی معیارهای مؤثر در منطقه شکار ممنوع خرم‌ناز، به منظور توسعه اکوتوریسم با تأکید بر امنیت با استفاده از تکنیک AHP تشکیل گردید. در این ساختار، محیط فیزیکی / شیمیایی، بیولوژیکی، اقتصادی / اجتماعی و فرهنگی به عنوان معیارهای اصلی در سطح دوم ساختار سلسله مراتبی انتخاب شدند. در سطح سوم نیز، زیر معیارهای هر چهار محیط و در آخر نیز فاکتورهای (گزینه‌های) زیرمعیارهای انتخاب شده، قرار گرفتند. سپس زیر معیارهای ساختار سلسله مراتبی در محیط فیزیکی و شیمیایی به عوامل شکل زمین، زمین‌شناسی و خاک، اقلیم و منابع آب و محیط بیولوژیکی به تیپ و تراکم پوشش گیاهی، زیستگاه حیات وحش و گونه‌های حمایت شده گیاهی و جانوری و محیط اقتصادی و اجتماعی به محدوده‌های منطقه، راه‌های دسترسی، امنیت، منبع درآمد و تجهیزات زیربنایی و محیط فرهنگی به اماکن مذهبی، چشم‌انداز و جاذبه‌های طبیعی و آموزش و سواد در منطقه طبقه‌بندی گردیده و نسبت به معیارهای اصلی با یکدیگر مقایسه زوجی شدند. در محیط فیزیکی و شیمیایی، پارامترهای شکل زمین شامل شیب، جهت و ارتفاع و پارامترهای زمین‌شناسی و خاک شامل؛ سازندهای زمین‌شناسی، عمق خاک و

بافت خاک و پارامترهای اقلیم شامل تبخیر، دما و بارش و پارامترهای منابع آب شامل؛ چشمه، رودخانه و شبکه آبراهه با یکدیگر مقایسه زوجی گردیدند. در محیط اقتصادی و اجتماعی پارامترهای محدوده‌های منطقه شامل؛ شهرستان، دهستان و روستا و پارامترهای امنیت شامل؛ امنیت از انسان و امنیت از طبیعت و پارامترهای راه‌های دسترسی شامل؛ مالرو، خاکی، آسفالته و پارامترهای تجهیزات زیربنایی شامل؛ شبکه گازرسانی، شبکه انتقال آب، شبکه انتقال برق، سایت مخابراتی و مراکز بهداشتی درمانی با یکدیگر مقایسه زوجی شدند.

۲-مقایسه زوجی و وزن‌دهی

به منظور تعیین وزن معیارها، ابتدا ماتریس مربعی مقایسه زوجی معیارها انتخاب گردید. بدین ترتیب که معیارها یک بار در سطر و یک بار در ستون ماتریس نوشته شدند، سپس برای تعیین اولویت دو به دو فاکتورها نسبت به یکدیگر، فرم ماتریس با استفاده از نظر کارشناسی (متخصصان محلی) تکمیل گردید. مقایسه درجه اهمیت فاکتورها نسبت به یکدیگر (وزن‌های نسبی) بر اساس یک مقیاس پایه ۹ نقطه‌ای پیوسته، مطابق با جدول انجام شده است. با توجه به متقارن بودن ماتریس برای مقایسه زوج فقط پر کردن مثلث بالایی آن کافی است. در این ماتریس، ترجیح هر عنصر به خودش برابر با یک است، بنابراین تمامی اعدادی که بر روی قطر ماتریس قرار می‌گیرند، برابر یک می‌باشند (مؤمنی، ۱۳۸۷). این ماتریس درجه اهمیت هر فاکتور را نسبت به سایر فاکتورها نشان می‌دهد. وزن تعلق یافته در این مرحله وزن نسبی می‌باشد. در مرحله بعد، با تلفیق وزن‌های نسبی، وزن نهایی معیارها تعیین گردیدند. (قدسی پور، ۱۳۸۴).

(جدول ۱) مقیاس درجه اهمیت برای مقایسه زوجی

درجه	ارزش (Value)
۲،۴،۶،۸	ترجیحات بین قواصل
۱	ترجیح یکسان Equally preferred
۳	کمی مرجح Moderately preferred
۵	ترجیح قوی Strongly preferred
۷	ترجیح خیلی قوی Very Strongly preferred
۹	کاملاً مرجح Externely preferred

۳- تخمین نسبت توافق (سازگاری)

نسبت توافق (CR) به صورتی طراحی می‌شود که اگر $CR < 0.1$ باشد، سطح قابل قبول توافق را در مقایسه‌های دوتایی نشان می‌دهد اما اگر $CR > 0.1$ باشد، نشانگر قضاوت‌های ناسازگار می‌باشد. در چنین مواردی باید مقادیر اصلی ماتریس مقایسه دوتایی اصلاح شود (قدسی‌پور، ۱۳۸۹). شایان ذکر است نسبت CR در این تحقیق عدد ۰/۰۶ بدست آمد که نشان‌دهنده قابل قبول بودن نتیجه می‌باشد.

یافته‌های تحقیق

یافته‌های حاصل از مطالعه و تحقیق در زمینه شناسایی معیارهای مؤثر در منطقه شکار ممنوع خرم‌ناز، به منظور توسعه اکوتوریسم با تأکید بر امنیت با استفاده از روش AHP که در بخش حاضر مورد بررسی قرار گرفته‌اند، شامل نتایج وزن‌دهی معیارهای مؤثر در منطقه شکار ممنوع خرم‌ناز برای توسعه اکوتوریسم حاصل از فرایند تحلیل سلسله‌مراتبی (AHP) در محیط نرم افزار Expert Choice در این تحقیق می‌باشد. در جدول شماره (۲) وزن‌های نهایی معیارها و جدول (۳) نتایج وزن‌های نهایی زیرمعیارها و جدول ۴ وزن نهایی فاکتورهای زیر معیارهای مؤثر در توسعه اکوتوریسم خرم‌ناز به وسیله نرم‌افزار Expert choice آورده شده است.

(جدول ۲) وزن نهایی معیارهای اصلی

وزن نهایی	معیار های اصلی
۰/۵۵۴	محیط فیزیکی / شیمیایی
۰/۲۶۱	محیط بیولوژیکی
۰/۱۱۹	محیط اقتصادی / اجتماعی
۰/۰۶۵	محیط فرهنگی

نگارنده، ۱۳۹۳

(جدول ۳) وزن نهایی زیر معیارها

وزن نهایی	زیر معیارها	معیارهای اصلی
۰/۵۸۷	شکل زمین	محیط فیزیکی/شیمیایی
۰/۲۴۳	زمین شناسی و خاک	
۰/۱۰۶	اقلیم	
۰/۰۶۳	منابع آب	محیط اقتصادی/اجتماعی
۰/۴۹۷	محدوده های منطقه	
۰/۱۹۱	دسترسی	
۰/۱۰۹	امنیت	
۰/۱۳۰	منبع درآمد	
۰/۰۷۳	تجهیزات زیربنایی	محیط فرهنگی
۰/۴۱۹	اماکن مذهبی	
۰/۴۶۸	چشم انداز	
۰/۱۱۴	آموزش یا سواد در منطقه	محیط بیولوژیکی
۰/۶۸۸	تیپ و تراکم پوشش گیاهی	
۰/۲۱۵	زیستگاه حیات وحش	
۰/۰۹۷	وجود گونه های حمایت شده	

نگارنده، ۱۳۹۳

(جدول ۴) وزن نهایی فاکتورهای زیر معیارها

وزن نهایی	فاکتورهای زیر معیارها	زیر معیارها
.۵۷۵	شیب	شکل زمین
.۲۸۴	ارتفاع	
.۱۴۱	جهت جغرافیایی	
.۵۷۳	سازندهای زمین شناسی	زمین شناسی و خاک
.۲۴۳	نوع خاک	
.۱۲۷	بافت خاک	
.۰۵۷	عمق خاک	
.۶۰۸	تبخیر	اقلیم
.۲۸۹	دما	
.۱۰۸	بارش	
.۶۳۵	چشمه	منابع آب
.۲۷۹	رودخانه	
.۰۸۶	شبکه آبراهه	
.۲۸۴	جنگل انبوه	تیپ و تراکم پوشش گیاهی
.۲۱۳	جنگل نیمه انبوه	
.۱۵۹	جنگل تنک	
.۱۰۹	مراعت متراکم	
.۰۹۴	مراعت نیمه متراکم	
.۰۶۱	مراعت کم تراکم	
.۰۳۷	درختچه زار	
.۰۲۶	زراعت آبی	
.۰۱۷	بیرون زدگی سنگی	
.۶۴۵	شهرستان	
.۲۴۱	دهستان	
.۱۱۴	روستا	
.۶۶۰	مالرو	راه‌های دسترسی
.۲۶۴	خاکی	
.۰۷۶	آسفالته	
.۸۳۳	امنیت از انسان	امنیت
.۱۶۷	امنیت از طبیعت	
.۶۸۵	صنایع دستی	منبع درآمد
.۲۲۹	دامداری	
.۰۸۵	کشاورزی	
.۴۹۵	شبکه انتقال گاز	تجهیزات زیر بنایی
.۲۹۲	شبکه انتقال آب	
.۱۱۹	شبکه انتقال برق	
.۰۶۱	سایت مخابرات	
.۰۳۳	مراکز بهداشتی	

نگارنده، ۱۳۹۳

بحث و نتیجه‌گیری

یکی از نتایج مهم این مطالعه، دستیابی به معیارها و وزن‌های مرتبط با آن که بر اساس نظر کارشناسان به دست آمده است، می‌باشد. هر یک از معیارها و زیر معیارهای تعیین شده در قالب ساختار فرایند تحلیل سلسله‌مراتبی وارد شده و وزن نسبی و نهایی هر یک از آنها به کمک مقایسات زوجی در محیط نرم‌افزار Expert Choice محاسبه گردید.

ماتریس هندسی معیارهای اصلی شامل محیط‌های فیزیکیوشیمیایی و بیولوژیکی و اقتصادی- اجتماعی و فرهنگی با توجه به پرسشنامه‌های AHP تهیه شد. این نمرات از ۱ تا ۹ نشان‌دهنده وزن سنگین‌تر هر کدام از معیارها در قیاس با دیگری است. در این ساختار، محیط فیزیکیوشیمیایی وزن ۰/۵۵۴ و محیط بیولوژیکی وزن ۰/۲۶۱ و محیط اقتصادی- اجتماعی وزن ۰/۱۱۹ و محیط فرهنگی وزن ۰/۰۶۵ را به خود اختصاص دادند. طبق نظرسنجی به عمل آمده محیط اقتصادی- اجتماعی شامل؛ زیر معیارهای محدوده‌های منطقه، راه‌های دسترسی، امنیت، منبع درآمد و تجهیزات زیربنایی تهیه شد. در این ساختار زیرمعیار محدوده‌های منطقه وزن ۰/۴۹۷، راه‌های دسترسی وزن ۰/۱۹۱، امنیت وزن ۰/۱۰۹، منبع درآمد وزن ۰/۱۳۰ و زیرمعیار تجهیزات زیربنایی وزن ۰/۰۷۳ را به خود اختصاص دادند.

در نتیجه نبود امنیت کافی عاملی بر عدم توسعه‌یافتگی گردشگری منطقه می‌گردد، امنیت پیوند تنگاتنگی با حفظ جان و مال مردم دارد. امنیت تحت تأثیر عملکرد نیروهای امنیتی از قبیل نیروی انتظامی و پلیس در جامعه است.

امنیت نیز حوزه‌ای است که تحت تأثیر عملکرد نیروهای امنیتی از قبیل نیروی انتظامی و پلیس در جامعه است. پلیس می‌تواند با برقراری امنیت، زمینه‌های رشد و بالندگی نیروهای اجتماعی را فراهم کرده و با تأثیرپذیری از حوزه‌های دیگر امنیت نظیر امنیت سیاسی و اجتماعی، با بسط و گسترش احساس امنیت در جامعه گام‌های مؤثری برای توسعه همه‌جانبه منطقه بردارد. در سایه برقراری امنیت در منطقه، اعتماد افراد گسترش پیدا می‌کند و انسجام اجتماعی را تقویت می‌نماید که خود عاملی مؤثر در کاهش وقوع آسیب‌های اجتماعی است. بر این اساس، می‌تواند که: با ایجاد زیر ساخت- های فرهنگی، گسترش مؤسسات فرهنگی، تجدید نظر در برنامه‌های آموزشی در راستای احترام به حقوق شهروندی و ایجاد روابط بر مبنای شعور و آگاهی نه بر مبنای

شور و هیجان وقوع آسیب‌های اجتماعی را کاهش داده و این امر نیازمند آن است که دستگاه‌های قضایی، انتظامی و امنیتی درباره شیوه رویارویی با آسیب‌های اجتماعی و مسببین آنها، به منظور کاهش آسیب‌های اجتماعی هماهنگ باشند.

پیشنهادات

- پیشنهاد می‌گردد در راستای این تحقیق، مطالعه دیگری در مورد تناسب منطقه برای کاربری‌های دیگر از جمله جنگل‌داری و کشاورزی و مرتع‌داری و ... انجام گیرد؛
- انتشار دایمی کتاب‌ها، مقالات، کاتالوگ‌ها و عکس‌ها از جاذبه‌های گردشگری و برگزاری همایش‌ها و سمینارهای مختلف برای توسعه و ارتقاء امنیت؛
- تربیت پلیس راهنمای گردشگری؛
- آشنایی راهنمایان تور با مسائل امنیتی به خصوص در زمینه توره‌های طبیعت‌گردی؛
- تأمین امنیت برای گردشگران در ساعت‌های خلوت و کم تردد در منطقه؛
- ایجاد امنیت کافی، حفظ محیط زیست و بالا بردن سطح کیفیت در منطقه؛
- استفاده از پتانسیل‌های جغرافیایی (طبیعی و انسانی) منطقه برای تأمین امنیت و آسایش گردشگران؛
- تهیه و اجرای برنامه‌های تبلیغاتی در سطوح بین‌المللی برای جذب گردشگر و نیز تهیه و اجرای برنامه‌های آموزشی برای افراد جامعه با همکاری و هماهنگی نیروی انتظامی و نهادهای فرهنگی امنیتی.

منابع

- ۱- اداره کل حفاظت محیط زیست استان کهگیلویه و بویراحمد، (۱۳۸۸)، مجموع گزارشات محیط زیست شهرستان بویراحمد از سال ۱۳۸۶ تا ۱۳۹۲.
 - ۲- مؤمنی، م (۱۳۸۷)، مباحث نوین تحقیق در عملیات، تهران: انتشارات دانشکده مدیریت دانشگاه تهران.
 - ۳- قدسی‌پور، ح، (۱۳۸۵)، فرآیند سلسله‌مراتبی AHP، چاپ پنجم، تهران: دانشگاه صنعتی امیرکبیر.
- ۴-WTO .۲۰۰۲ . World Ecotourism Summit-Final Report In
Quebec City CANADA . WTO, ۱۳۷p.
- ۵-Gulinck, H., Vyverman, N., VanBouchout, K. & Gobin A. ۲۰۰۲
Landscape as framework for integrating local subsistence and ecotourism:
a case study in Zimbabwe. Department of Land nagement, Laboratory for
Forest Nature and Landscape Research, Katholieke Universiteit Leuven ۵۴
p.